

1 E

*Sancti
Augustini*

D. AUGUSTINI OPERA

INTERVALLI
OTTERA

Aurelii augustini hippone

sis epi librorum et tractatuum in hoc volumine
comprehensorum tituli.

Liber meditationum.	folio primo.
Liber soliloquiorum aie ad deum.	fo. xliij.
Manuale de verbo dei.	fo. xxv.
Enchyridion ad laurentium	fo. xxx.
Liber de triplici habitaculo.	fo. xlv.
Liber scale paradysi.	fo. xlvij.
Libellus de duodecim abusionum gradibus.	fo. xlix.
Liber de beata vita.	fo. li.
Liber de assumptioe beate marie virginis.	fo. lvij.
Liber de diuinatione demonum contra pa- ganos.	fo. lix.
Liber de honestate mulierum.	fo. lxi.
Liber de cura agenda pro mortuis ad pan- episcopum nolensem.	fo. lxij.
Liber de vera et falsa penitentia ad christi de- uotam.	fo. lxvi.
Libellus de contritione cordis.	fo. lxxi.
Tractatus de preceptis mundi ad clericos	fo. lxxij.
Liber de conuenientia decem preceptorum et decem plagarum egypti.	fo. lxxiiij.
Libellus de cognitione vere vite	fo. lxxv.
Liber confessionum.	fo. lxxviij.
Liber de doctrina christiana.	fo. cxxv.
Liber de fide ad petrum diaconem.	fo. cxliij.
Sermones duo de vita et moribus clericorum	fo. cxliij.
Liber de vera religioe ad rominianum.	fo. cxliij.
Liber de spiritu et anima.	fo. cxlv.
Liber de vita christiana ad sororem suam vi- duam.	fo. cxci.
Liber de definitionibus orthodoxe fidei et ec- clesiasticis dogmatibus.	fo. cxcv.
Liber de disciplina christiana siue de domo di- scipline.	fo. cxcvij.
Sermo de charitate.	fo. cxcix.
Liber de decem chordis.	fo. cc.
Sermo de ebrietate	fo. cciiij.
Tractatus de vanitate huius seculi.	fo. ccv.
Liber de obedientia et humilitate	fo. ccvi.
Liber de agone christiano.	fo. ccviij.
Liber de bono discipline.	fo. ccxij.
Regula de communi vita clericorum	fo. ccxiiij.
Liber de consensu euangelistarum	fo. ccxv.
Liber de questionibus euangeliorum	fo. ccxiiij.
Musica beati augustini episcopi	fo. ccxxvij.
Speculum peccatoris	fo. cccvj.
Liber octuaginta trium questionum	fo. cccviii.
Possidonius calamentis episcopus de vita et moribus sancti augustini.	fo. cccxxij.

Oratio deuotissima ad christum	ca. xvij.
Hic distinguit inter sapientiam que domus dei est et sapientiam que diuina est.	ca. xviii.
Hic orat homo ut ipsa quoque domus dei oret pro eo.	ca. xix.
Quantis amaritudinibus vita ista sit respersa Capitulum	ca. xx.
De felicitate vite quam preparauit deus dili- gentibus se.	ca. xxi.
De felicitate anime sancte hinc exeun- tibus.	ca. xxii.
Oratio sanctos ut nobis succurrant in pe- riculis.	ca. xxiiij.
Anime desiderium ad ciuitatem supernam hic rusalem	ca. xxv.
Hymnus de gloria paradysi	ca. xxvi.
Laud continua quam facit anima ex contem- platione superne diuinitatis	ca. xxvii.
Quid sit quodammodo deum cernere et tenere et qualiter sit de deo sentiendum	ca. xxviii.
Oratio explicans plurimas deitatis proprie- tates	ca. xxix.
De unitate personarum et personarum	ca. xxx.

De profunda predestinatione et prescientia dei	xxviii.
Capitulum.	xxviii.
De illis qui prius sunt iusti et postea impii efficiuntur et econverso.	ca. xxix.
De anima fœelis sit sanctuarium dei.	ca. xxx.
De neque per sensus exteriores neque interiores innemiri potest deus.	ca. xxxi.
Confessio vere fœci.	ca. xxxii.
De professione propriæ uilitatis.	ca. xxxiii.
Consideratio anime in iestatis.	ca. xxxiiii.
De desiderio et siti anime in deum.	ca. xxxv.
De gloria celestis patrie.	ca. xxxvi.
Oratio ad sanctam trinitatem.	ca. xxxvii.

Tabula in manuale diuini aug-

gustini episcopi hypponentis de verbo dei quod opita celestis desiderij memoria renouet.	
De mirabili essentia dei.	Ca. i.
De indicibili scientia dei.	ca. ii.
De desiderio anime sentientis deum.	ca. iii.
De miseria anime que dominum nostrum iesum christum non amat nec querit.	ca. iiii.
De desiderio anime.	ca. v.
De felicitate anime a terreno carcere resolute.	Capitulum. vi.
De gaudio paradisi.	ca. vii.
De regno celorum.	ca. viii.
Post nimis ploratus meum animam consolatur deus.	ca. ix.
De dulcedine diuini amoris.	ca. x.
De preparatione nostre redemptionis.	ca. xi.
De gaudio.	ca. xii.
Verbum incarnatum est causa spei nostre.	ca. xiii.
Quanto maior est de deo meditatio tanto iocundior.	ca. xiiii.
Desiderande sunt pro christo tribulationes in hac uita.	ca. xv.
Quod regnum celorum possit acquiri.	ca. xvi.
Quid sit et quid habeat paradysus.	ca. xvii.
Non ualet homo deo vicem reddere nisi per amorem.	ca. xviii.
Quid nobis deus requirat sibi sisse.	ca. xix.
De scientia anime amantis dei.	ca. xx.
Quid fecit deus propter hominem.	ca. xxi.
De recordatione vulnerum iesu christi domini nostri.	ca. xxii.
Recordatio vulnerum christi est efficax remedium contra omnes aduersitates.	ca. xxiii.
Meditatio anime ad amorem christi.	ca. xxiiii.
Nihil potest anime sufficere preter summum bonum.	ca. xxv.
Quid sit cognitio ueritatis.	ca. xxvi.
Quid in nobis operetur missio spiritus sancti.	ca. xxvii.
Capitulum.	xxvii.

Deus perpetua inspectione considerat opera et intentiones hominum.	ca. xliii.
Deus per se nihil potest sine diuina gratia.	ca. xlv.
De diabolo et multiplicibus temptationibus eius.	ca. xvi.
Deus est lux iustorum.	ca. xvii.
Iterum de beneficiis dei.	ca. xviii.
De seruire dilectionis uel charitatis.	ca. xix.
Deus subiecit omnia seruituti hominum.	ca. xx.
Ex consideratione bonorum temporalium colligitur magnitudo celestis consilij.	ca. xxi.
De diuina dulcedo omnem presentem mundi amaritudinem tollit.	ca. xxii.
De tota spes nostra desiderium cordis nostri debet esse in deum.	ca. xxiii.
De salus nostra ex deo est.	ca. xxiiii.
De uoluntas humana inefficax sit ad bona opera sine diuina gratia.	ca. xxv.
De antiquis beneficiis dei.	ca. xxvi.
De angelis deputatis ad custodiam hominum.	ca. xxvii.
Capitulum.	xxvii.

De opibus eorum qui diligunt deum	ca. xxviii.
De vera cordis requie	ca. xxix.
Quicquid mentis aspectum ab eo retrahit omnino fugiendum est atque execrandum	ca. xxx.
Uisio dei perdita est propter peccatum: et miseria inuenta est	ca. xxxi.
De bonitate dei	ca. xxxii.
De delectabili fruitione dei	ca. xxxiii.
Summum bonum appetendum est	ca. xxxiiii.
De mutua charitate sanctorum in celis	ca. xxxv.
De pleno gaudio vite eterne	ca. xxxvi.

Tabula capitulum in enchyridion

dion dñi Augustini episcopi hippoensis et doctoris eminentissimi.	
De hominis sapientia pietas. i. dei cultus dicitur: ut in Job legitur.	Ca. primū.
Quo nam modo sit colendus deus.	ca. ii.
Qualem sibi librum fieri voluerit: vel que ut contineret poposcit.	ca. iii.
De initio fidei et perfectione speciei: et quod christus sit proprium fidei catholice fundamentum quod apud hereticos nominatenus inuenitur.	Capitulum. iiii.
Quid sit enchyridion quod sibi fieri velit: et quod laboriosum sit contra fidem spem et charitatem sentientibus respondere.	ca. v.
De symbolum et dominica oratio fidem in se et spem et charitatem contineant.	ca. vi.
Qualiter fides spes et charitas sine se invicem esse non possint: quibus a se in quibusdam differant.	ca. vii.
De credulitas fidei christiane non in naturis rerum sed in creatoris bonitate consistat. Et quod satis sit omni christiano credere sanctam trinitatem esse causam omnium creaturarum rerum.	ca. viii.
Qualia bona sunt que summa trinitate creata sunt.	Capitulum. ix.
Qualiter deus mala ordinet et que sit diffinitio mali.	Capitulum. x.
Bonas esse omnes naturas a summo bono factas: quibusque ex causis et qualiter corruptio noceat intimatur.	ca. xi.
De nullum posse esse malum si malum sit bonum: et quod hec assertio prophetice sententie non sit contraria.	ca. xii.
De in bonis ac malis sibi met contrariis dialecticorum regula deficiat: et quid sit corruptio et quod ex bonis mala orta sunt.	ca. xiii.
Quomodo non sit contrarium dominice sententie qua dicitur: non potest arbor bona fructus malos facere: cum dicunt mala ex bonis esse orta.	ca. xiiii.
Non pertinere ad beatitudinem consequendam	

que sint cause bonarum rerum et que malorum.	
Capitulum.	xv.
Quod sit creature rationalis primum malum: vel que mala hoc fecerunt sunt.	ca. xvi.
De in suis malis rationis natura beatitudinis appetitum non auferit et quod homo habeat penam propriam corporis mortis.	ca. xvii.
De peccatum adam originale in posterum transierit.	ca. xviii.
Qualiter humani generis massa ex dei ira iacebat in malis: hinc tum desertoribus angelis iustissimas penas manente in eis bonitate creatoris.	ca. xix.
De quibusdam angelis cadentibus per superbiam residui certissimam perpetue beatitudinis stabilitatem acceperunt.	ca. xx.
De numerus bonorum angelorum qui diminutus est post ruinam malorum ex hostibus supplicatur: et quod hic numerus deus sit notus.	ca. xxi.
De non propriis meritis nec per liberum arbitrium: sed per filium dei liberari possit genus humanum.	ca. xxii.
De etiam fides a qua bona opera incipiunt gratia tribuat.	ca. xxiii.
De deus operatur in nobis et velle et perficere sicut apostolus multipliciter predicit et deus divina scriptura testatur.	ca. xxiv.
Quod iusta damnatio sub ira dei tenebatur genus humanum: donec veniret mediator qui nos ab ea liberaret.	ca. xxv.
De admirabili sacro mediatoris.	ca. xxvi.
De quibus naturis in una filii dei persona consistantibus.	ca. xxvii.
Quam evidens indicium sit abundantis gratie dei quod in homine christo humana natura in unitate persone assumi promeruit.	ca. xxviii.
Quod gratia demonstratur etiam in hoc quod de spiritu sancto natus dicitur.	ca. xxix.
Quod quis non sit consequens patrem hominis christi dici spiritum sanctum: modus tamen ipse quo de illo et maria virgine natus est sit inexplicabilis.	ca. xxx.

fi.
ad
ij.
tu
as
oti
ix.
ec.
xl.
na
li.
ri
lij.

Quomodo plerumque maiores singulariter mori peccato dicuntur in baptismo: cum habeant propria plura peccata: e contrario parvuli in remissionem peccatorum dicantur baptizari. Capitulum. xliij.

Quomodo in illo vno peccato quod per vnum hominem intrauit in mundum: inueniantur plura peccata. ca. xliij.

De non inaniter dicatur peccatis parentum filios obligari nisi gratia diuinaque misericordia succurrat. ca. xl v.

Non esse temere diffinendum vtrum peccata parentum ab adam vsque ad patrem vnius cuiusque: an in tertiam et quartam generationem: an alio aliquo modo imputentur. ca. xl vi.

Nullam ab originali peccato posse saluari nisi per mediatorem dei et hominum christum iesum capitulum. xlvij.

Reminere renasci in baptismo iohannis quem christus humilitatis causa sicut mortis dispensationem suscipere voluit. ca. xlviij.

De christi gratia non solum originale peccatum: sed cuncta simul abstulit que addita inuenit. ca. xlix.

Omne ex adam natum in damnatione detinere: et omnem in christo renatum a damnatione liberari. ca. l.

Quare et mysterium baptismi in cruce christi apostolus commendauerit: in quo maiores et parvuli liberantur. ca. li.

Quid significant ea que in cruce sepultura resurrectione et ascensione christi gesta sunt. capitulum. lij.

Non pertinere ad hanc vitam que christus ad viuos et mortuos iudicandos de celo venturus creditur. ca. liij.

Duobus significare modis que viuos et mortuos iudicabit. ca. liij.

De nominato spiritu sancto tota trinitas completur cui ordinatissime sancta ecclesia subiecta sit tanquam deo templum suum. ca. l v.

De in ecclesia primitiuorum que in celis est nihil sit malus. ca. lvi.

Quid sentiendum sit de differentiis angelorum bonorum: et vtrum ad eandem societatem pertineant sol et luna et cetera sidera. ca. lvij.

Utrum vel quia corpora angeli habeant. a. lvij.

Quod maxime per dei gratiam dignoscendum sit cum se sathanas transfiguratur in angelum lucis capitulum. lix.

Quando habemus plenam noticiam celestis ecclesie: vel qualiter mors christi etiam pro angelis fieri dicatur. ca. lx.

Quod sancti angeli docti a deo nouerint numerum qui ex hominibus ascensurus est ad beatitudinem. ca. lxi.

Quod accipiat pax dei precellere omnem intellectum et qualem pacem habemus cum angelis. ca. lxij.

Quod etiam nunc nobiscum angeli concordant et que remissio peccatorum etiam baptizatis perfectis est necessaria. ca. liij.

Quod intra ecclesiam catholicam quolibet criminosis non denegetur penitentie locus: et qualiter debeat agi ipsa penitentia. ca. lxiiij.

Quod remissio peccatorum ad futurum iudicium pertineat: cum in hac vita etiam parvuli baptizati diuerso modo crucientur: quorundam vero pene in posterum reseruentur. ca. lxv.

De his qui intra ecclesiam catholicam scelera tissime viuunt: et nullo modo penitentiam agunt ac sibi saluationem per ignem promittunt. ca. lxvi.

Quid sentiendum sit de his qui super fundamentum edificant: et qui sint hi qui per ignem saluantur: vel qualis sit ille ignis. ca. lxviij.

Possesse etiam fieri post hanc vitam ignem purgatorium: per quem saluentur qui hic taliter vixerunt: vel penam congruam gesserunt. ca. lxviij.

Cauendum esse: ne putemus infanda crimina elemosynis posse redimi nisi ab eis abstinendo. Capitulum. lxi.

De per orationem omniaque non tantum quotidiana peccata: sed etiam preterita deleantur. ca. lxx.

De multis elemosynarum generibus. ca. lxxi.

Qualis sit elemosyna perfectorum. ca. lxxij.

Non esse deputandum inimicum qui peccato suo mouetur ut roget: et nolatenus a deo peccata dimitti eis qui petentibus non dimittunt ex corde. ca. lxxij.

De his qui scelerate viuunt et testimonio dei abutuntur qui autem. Date elemosynam et ecce omnia munda sunt vobis. ca. lxxij.

Quod a seipso debeat incipere qui vult elemosynam ordinare facere: sicut phariseos domini increpando admonet. ca. lxxv.

Quod multum se seducunt qui per largissimas elemosynas indulgentiam sibi comparare existimant: et a peccatis non cessant. ca. lxxvi.

Quod leuia vel graua peccata diuino sint pensan